

Inga ytterligare alternativtjänster

- Tjänstetitlarna övningslärare, yrkeslärare m fl avskaffas.
- Ny områdesindelning för specialkurser.
- Ej ökad tilldelning av ordinarie lektorstjänster.
- Procentuell andel ordinarie tjänster i läroämnena mellan 60 och 90 procent.
- Inga ytterligare alternativtjänster efter 1/7 1971.

Detta är några av de förslag skolöverstyrelsen för fram i sitt yttrande till Kungl Maj:t över vissa lärarfrågor i gymnasieskolan.

□ □ Av bl a tidsmässiga skäl har SÖ i sitt förslag ej haft möjlighet att grunda sina överväganden på Yrkesutbildningsberedningens (YB) nyligen avlämnade betänkanden. Eftersom YB behandlat frågan om lärarutbildningens mål och innehåll, blir SÖ:s nästa etapp av arbetet med lärarfrågor då gymnasieskolan genomförs att yttra sig över de förslag YB lagt fram.

Det är sannolikt, skriver SÖ i sitt förslag, att de slutliga ställningstagandena om lärarutbildningens uppläggning måste leda fram till nya behörighetsregler för lärartjänster i yrkesinriktade ämnen i gymnasieskolan. Längre fram kan även väntas förslag från 1968 års lärarutbildningskommitté (LUK) i lärarutbildningsfrågor, som bl a berör lärartjänster i gymnasieskolan och som ävenledes kan komma att inverka på konstruktionen av vissa lärartjänster.

SÖ:s förslag omfattar huvudsakligen omformning av tjänstekonstruktioner och förslag till vissa övergångsbestämmelser och åtgärder av engångsnatur för nuvarande typer av lärartjänster i gymnasium, fackskola och yrkesskola. Tyngdpunkten i de framlagda förslagen är lagd vid det sakliga innehållet, inte vid den formella utformningen.

Av direktiven till LUK framgår det att då man arbetar om gällande författningar, som föranleds av gymnasieskolans genomförande, den traditionella indelningen av skolans ämnen i grupperna läroämnena, övningsämnena och yrkesämnena skall avskaffas.

Få skillnader

SÖ har i sitt arbete med lärarfrågorna strävat efter att så långt möjligt undvika principiella och markerade skillnader mellan de utbildningsvägar som motsvarar nuvarande yrkesskolor, fackskolor och gymnasier. Över-

efter 1 juli 1971

styrelsen har kommit fram till att den så gott som enda lämpliga utgångspunkten då man anger hur uppsättningen lärartjänster skall vara är ämnen eller ämneskombinationer.

SÖ betonar att tjänstetitlarna övningslärare, yrkeslärare, lärare i handelsyrken, lärare i husligt arbete och lärare i vårdyrken ej längre skall användas.

Vidare föreslår SÖ att specialkurs skall hänföras till något av följande områden:

- a) industri och hantverk och därmed till sin art jämförligt område,
- b) jordbruk, skogsbruk och trädgårdsnäring,
- c) husligt arbete,
- d) vårdyrken,
- e) handels- och kontorsyrken.

SÖ förordar som princip att nuvarande system för ordinarie lektorstjänster bibehålls i sak oförändrat, och att det mått av frihet och elasticitet som redan nu finns beträffande lektorernas tjänstgöring bör bibehållas även i det nya systemet och då gälla hela gymnasieskolan i kommun, där treåriga linjer och eventuellt fyraårig linje finns. Hinder bör alltså inte föreligga för att en lektor i sina ämnen — eller vid behov i närbesläktat ämne — undervisar även elever på tvååriga linjer eller i specialkurs, om det finns skäl härtill.

Oförändrat timunderlag

Detta avses inte innebära någon ökad tilldelning av ordinarie lektorstjänster, eftersom SÖ inte förordar någon ökning av det timunderlag som skall utgöra grund för beräkningen av antalet ordinarie lektorstjänster.

SÖ:s förslag till behörighetsregler för ordinarie lärartjänster m fl innebär i huvudsak att reglerna är i sak oförändrade men tekniskt översatta och anpassats till ämnesgruppsättningen i gymnasieskolan.

Frågan om andelen ordinarie lärartjänster har berett SÖ vissa problem. Man anser sig inte haft förutsättningar för att utarbeta ett preciserat förslag.

Den nuvarande gången är att för gymnasium och fackskola fastställs antalet ordinarie lärartjänster för ett år i taget, för yrkesskolan finns ingen bundenhet i tiden.

I gymnasium och fackskola är principen den att de ordinarie tjänsterna i läroämnena (lektors- och adjunktstjänster) skall utgöra viss procentuell andel (90 procent) av det totala timunderlaget i sådana ämnen. För yrkesskolan gäller att antalet ordinarie lärartjänster — utan åtskillnad mellan olika slag av lärartjänster — skall utgöra 60 procent av antalet erforderliga heltidstjänster vid varaktiga heltidskurser.

Väl högt — väl försiktigt

SÖ framhåller att det syns nödvändigt att för gymnasieskolan komma fram till ett system som har större likheter med dagens system för yrkesskolan än med systemet för gymnasium och fackskola. Vilket procenttal som skall komma att gälla vid gymnasieskolan anser sig SÖ i dagens läge inte kunna ta ställning till utan skriver:

”Möjligen kan man säga att 90 procent i dagens läge kan förefalla väl högt som maximital och att 60 procent kanske är väl försiktigt som minimum av ett såsom varaktigt bedömt underlag.”

SÖ tar i sitt förslag också upp frågan om de sk alternativtjänsterna, dvs ordinarie lektorstjänster som alternativt kan tillsättas som ordinarie adjunktstjänster. Överstyrelsen förordar bestämt att ytterligare alternativtjänster inte inrättas för beräknat tillträde 1.7.1971.

Sju typer av lärartjänster föreslås av SÖ bli avvecklade. Dessa sju slag

av avvecklingstjänster berör lärartjänster i nuvarande yrkeskolan:

- ämneslärartjänst såsom alternativ till adjunktstjänst,
- ämneslärartjänst för folkskollärare med viss vidareutbildning,
- ämneslärartjänst för gymnasieingenjör med viss vidareutbildning,
- ämneslärartjänst för gymnasieekonom med viss vidareutbildning,
- ämneslärartjänst för lärare med viss akademisk utbildning,
- tjänst som lärare i företrädesvis tekniska läroämnena,
- tjänst som lärare i företrädesvis merkantila läroämnena.

Adjunkskbehörighet

Berörda lärarorganisationer har framfört önskemål om att studier till adjunkskbehörighet för vissa lärare vid nuvarande gymnasiala skolformer skall underlättas genom B-avdragsförmåner respektive utbildningsarvode på samma sätt som medgivits för vissa lärare vid grundskolan. Enligt organisationernas önskemål borde sådana ekonomiska förmåner gälla för samtliga de lärarkategorier som ovan föreslagits bli avvecklade. Organisationerna menar också att sådana förmåner inte bör begränsas till lärare som nu har anställning vid yrkeskola, utan även i förekommande fall avse dylika lärare med anställning vid fackskola och gymnasium. Vidare önskar lärarorganisationerna att dessa förmåner skall kunna utgå redan fr o m läsåret 1970/71.

SÖ ser med förståelse på organisationernas önskemål och förordar att önskemålen tas upp till övervägande av Kungl Maj:t och Statens avtalsverk. □

Skolvärldens referat av SÖ-förslaget fortsätter i kommande nummer och tar då speciellt upp övergångsanordningar.